

Люй Ёньчжао, Т.В. Пекна, Сунь Вей

ПРЯМІ ІНВЕСТИЦІЇ КИТАЙСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНУ

У статті проаналізовано стан прямих китайських інвестицій в Україну. Висунуто рекомендації щодо прямих інвестицій китайських підприємств, а саме: чітке дотримання законодавчих актів України, оцінення інвестиційної ситуації, врахування при складанні інвестиційного плану особливостей українського ринку, підвищення обізнаності щодо запобігання ризиків.

Ключові слова: стан прямих іноземних інвестицій, китайські підприємства, рекомендації.
Літ. 13.

Люй Еньчжао, Т.В. Пекна, Сунь Вэй

ПРЯМЫЕ ИНВЕСТИЦИИ КИТАЙСКИХ ПРЕДПРИЯТИЙ В УКРАИНУ

В статье проанализировано состояние прямых китайских инвестиций в Украину. Выдвинуты рекомендации относительно прямых инвестиций китайских предприятий, а именно: четкое соблюдение законодательных актов Украины, оценивания инвестиционной ситуации, учитывание при составлении инвестиционного плана особенностей украинского рынка, повышение осведомленности относительно предотвращения рисков.

Ключевые слова: состояние прямых иностранных инвестиций, китайские предприятия, рекомендации.

Ly Yanzhao¹, T.V. Pekna², Sun Wei³

DIRECT INVESTMENTS OF CHINESE ENTERPRISES INTO UKRAINE*

The article analyzes the status of Chinese foreign direct investment in Ukraine. Recommendations are carried out concerning the direct investments of Chinese enterprises, in particular: strict compliance with the legislation of Ukraine; evaluation of the investment situation; taking into consideration the peculiarities of Ukrainian market during the process of investment planning; enhancing the awareness about the risks and their prevention.

Keywords: status of FDI; Chinese enterprises; recommendations.

JEL: F21.

Постановка проблеми. Україна приділяє увагу іноземним інвестиціям, тому вони швидко зростають. З 1994 р. Україна почала залучати іноземні інвестиції. Станом на початок 2011 р. загалом одержано іноземних інвестицій на суму 44,708 млрд. дол. США.

У 2007 р. обсяг китайських інвестицій в Україну складав 280 тис. дол. США. На кінець 2007 р. загальний обсяг китайських інвестицій в Україну становив 14,28 млн. дол. США. Спочатку китайські інвестиції були зосереджені в торгівлі, громадському харчуванні та інших галузях в малому обсязі та низького рівня. В останні роки між двома країнами започатковано великомасштабні

¹ Doctor of Management Science, Associate Professor, School of Economics & Management, Harbin Engineering University, China.

² Postgraduate student, School of Economics & Management, Harbin Engineering University, China.

³ Corresponding author, Doctor of Management Science, Professor, School of Economics & Management, Harbin Engineering University, China.

* Supported by the Fundamental Research Funds for the Central Universities of China (HEUCF110916, HEUCF120907, HEUCF120911).

проекти співробітництва в автомобільній промисловості, які стали важливим напрямком в економічному і технологічному співробітництві. "Chery", "Geely" та інші виробники почали продавати автомобілі в Україні, "FAW Group" приступила до розробки, збірки та продажу вантажівок і самоскидів в Україні, автомобільна компанія "Great Wall" та українська компанія «Атланта-М» підписали генеральну угоду дистриб'ютора про збирання автомобілів в Україні. На українському автомобільному ринку частка автомобілів китайських брендів становить 6%. Крім того, вже почалося виготовлення та збирання китайських автомобілів в Україні. За статистичними даними Міністерства фінансів КНР, у 2008 р. китайські підприємства з Україною підписали 37 контрактів на суму 397 млн. дол. США, серед них інженерних – на суму 390 млн. дол. США. За 2008 р. товарообіг склав 166 млн. дол. США, серед них інженерний – на суму 163 млн. дол. США. Важливими прикладами таких контрактів є: "СВМІ CONSTRUCTION CO., LTD." та Миколаївський цементний завод; "Huawei" та «Українські телекомунікаційні системи» тощо.

Згідно з даними Міністерства фінансів КНР, до 2007 р. діяло 13 інвестиційних проектів з Україною на суму 41,78 млн. дол. США, фактично використано 18,55 млн. дол. США. Станом на кінець 2007 р. зареєстровано 115 інвестиційних проектів з Україною на суму 160 млн. дол. США, фактично одержано 47,49 млн. дол. США.

Україна і далі буде вдосконалювати інвестиційний клімат в авіації, зв'язку, автомобілебудуванні, будівництві та інших галузях, що буде сприяти збільшенню інвестицій від китайських підприємств. У майбутньому двостороннє інвестиційне співробітництво між двома країнами буде поступово збільшуватись [10].

В останні роки українсько-китайські відносини в інвестиційній і торговельній сферах швидко розвиваються, але в той же час кількість китайських інвестицій незначна, з низьким технічним рівнем, тому китайські підприємства повинні вирішити ці проблеми.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. А. Бариська [3], Л. Гайдуков [4], А. Гончарук [6], Н.В. Криворучко [9], В. Литвин [12], аналізуючи українсько-китайські проблеми щодо інвестицій і торгівлі, зазначають, що для розвитку української економіки потрібне збільшення китайських інвестицій, тому Китай є важливим партнером для України.

Невирішені раніше частини загальної проблеми. В літературі досліджено китайсько-українські проблеми інвестицій і торгівлі лише в цілому, конкретні рекомендації щодо іноземних інвестицій китайських підприємств не пропонуються.

Метою дослідження є розробка конкретних рекомендацій щодо іноземних інвестицій китайських підприємств в Україні.

Основні результати дослідження. У дослідженні пропонуються такі рекомендації:

1. *Чітке дотримання українських законів та указів.* Найбільш важливі підприємства повинні дотримуватися всіх українських законів і нормативних актів щодо правового статусу перебування та законної діяльності бізнесу. Виходячи з цього, потрібно зміцнювати зв'язки з місцевими відомствами, правоохоронними органами й торговельно-промисловою палатою, звертати увагу

на соціальну відповідальність, вступати до місцевих співтовариств, створювати партнерські відносини рівності та взаємовигоди. Для цього компанії повинні уважно вивчити відповідні закони України [1], співпрацювати з місцевими юридичними організаціями, відповідальними за юридичні питання підприємств.

Зареєстрованим підприємствам необхідно більше приділяти уваги необхідним відомствам та агентствам, різні види документів повинні бути представлені в широкому спектрі з строгим дотриманням правил оформлення. Необхідно співпрацювати з місцевими юридичними організаціями та юристами для правильної реєстрації та проведення податкових процедур, що закладе основу для успішного бізнесу [2].

2. *Звертати увагу на оцінку інвестиційної ситуації.* Оцінювання інвестиційної ситуації включає:

- стан макроекономічних показників країни (динаміка валового внутрішнього продукту, національний дохід, промисловість, інфляція, розвиток високих технологій, ринок праці, валюта, банківський сектор, бюджет, фінансова ситуація та грошово-кредитна система);

- політика національних інвестицій (громадська підтримка іноземних інвестицій, можливості націоналізації іноземної власності, участь у міжнародних договорах, угодах та їх дотримання, наступність політичної влади, стабільність та ефективність державних структур);

- нормативно-правова база інвестиційної діяльності (закони про податки щодо в'їзду/виїзду країни, митні правила щодо валюти, процедура створення, реєстрації, експлуатації, звіт, злиття й ліквідація підприємства, регулювання та нагляд за діяльністю, регулювання суперечок);

- інформація (факти, статистичні матеріали щодо кожного виду чинників, визначення загальної інвестиційної ситуації).

Знаходячись під подвійною дією експортно-орієнтованої економіки та нестабільної політичної системи, Україна серйозно постраждала від фінансової кризи. Фінансова криза сповільнила економічне зростання країни, підвищивши інфляцію, зменшуючи доходи поточних рахунків. Українська економіка все ще стикається з багатьма проблемами: відставання реформ промислових структур; невирішена проблема з довгостроковим енергопостачанням; єдина структура експортної продукції тощо [11].

3. *Акцентування на особливостях українського ринку при підготовці інвестиційного планування.* Необхідно повністю враховувати національні особливості України при підготовці плану інвестицій в український ринок.

Китай та Україна вважають, що торгівля, інвестиції, наукова й технічна діяльність, космос, авіація, сільське господарство, інфраструктура тощо є важливими напрямками розвитку співпраці та двосторонніх відносин. Сторони будуть активно сприяти обміну та співробітництву в галузі культури, освіти, охорони здоров'я, туризму й спорту, створювати сприятливі умови та поглиблювати співпрацю. Відповідно до національного законодавства, при спільній участі у міжнародних договорах сторони будуть захищати право інтелектуальної власності, співпрацювати з міжнародними фінансовими та економічними структурами [8].

З 18 по 20 червня 2011 р. Ху Цзіньтао здійснив державний візит в Україну. Між двома країнами було підписано низку важливих угод про співпрацю в торговельно-економічній галузі. Для швидкого постачання товарів між Китаєм та ЄС розроблено спільний проект будівництва високошвидкісної залізниці між Києвом та аеропортом «Бориспіль».

Зміцнення співпраці між Україною та Китаєм в галузі авіабудування. Державне підприємство «Антонов» може співпрацювати з китайськими авіаційними підприємствами, наприклад, для спільної розробки великого та середнього транспортного літака, турбореактивного транспортного літака, виробництва літаків Ан-70, Ан-148, Ан-158.

Для реалізації великої кількості проектів запропоновано відкрити в Україні філії китайських банків для надання кредитів, відповідно рекомендовано відкриття філій українських банків у Китаї.

4. *Підвищення обізнаності щодо запобігання ризиків.* Невизначеність економічного розвитку України, як і раніше, є значною, наврядчи з'являться ознаки відновлення у короткостроковій перспективі. У довгостроковій перспективі важко гарантувати стабільний і стійкий розвиток економіки через недостатній внутрішній попит, слабкі економічні основи, ірраціональну структуру експорту, недосконалу банківську систему тощо.

Акцентуючи увагу на складній економічній ситуації в Україні, міжнародна фінансово-аналітична компанія "S&P" 24 жовтня 2008 р. зменшила довгостроковий кредитний рейтинг України в іноземній валюті з В+ на В, в національній валюті – з ВВ- на В. Інше міжнародне кредитне рейтингове агентство – "Moody's" 12 травня 2009 р. знизило кредитний рейтинг України в іноземній і національній валюті з В1 до В2 з мінусом. Причина полягає в невизначеності української економічної та банківської систем. Крім того, агентство знизило кредитний рейтинг української іноземної валюти недержавного боргу та банківського кредиту. Це підриває довіру до України на міжнародному ринку, призводить до зростання вартості фінансування, негативно впливає на відновлення економіки [13].

Український ринок ще незрілий, існують великі ризики для інвестицій та співробітництва. Але Україна багата на природні ресурси, має міцну промислову базу та володіє великим науково-технічним потенціалом. Якщо чекати, поки «дозріє» український ринок та розвинеться економіка, то неминуче буде втрачено багато можливостей та ініціатив з розвитку. Таким чином, підприємства повинні обережно вживати заходи, реально оцінювати можливості уряду.

Слід уникати ризиків за рахунок структурних механізмів. Для цього необхідно налагодити конструктивність в інвестиціях, укладати довгострокові угоди з надання послуг (завдяки участі та розробці проекту отримувати нарахування коштів), використовувати «криву» інвестицій, акції китайських компаній у третіх країнах інвестувати в Україну [7].

Необхідно вдосконалити політику систем підтримки. Зважаючи на високі ризики українського ринку, недосконалий механізм гарантій та інші проблеми, уряд повинен сприяти усуненню ризиків на ринку, посилити фінансування проектів для вирішення можливих ризиків китайських підприємств.

У зв'язку з цим заслуговує на увагу зразкова система страхування іноземних інвестицій в Японії. Починаючи з квітня 2004 р. в Японії надавалися послуги зі страхування японських інвестицій в країнах Азії. Об'єктами страхування є: дохід, управління, використання майна, права власності, на випадок війни та протестів, акції, об'єкти нерухомості. Дохід включає: інвестиційний дохід, нерухомість, машини й обладнання, права на сировину та рудники, інтелектуальну власність та інші права, що були порушені іноземною державою (через діяльність іноземного уряду під-приємство збанкрутувалось); зміни в політиці іноземного уряду призвели до порушення договору та завдали збитків підприємству. Адміністрація страхування іноземних інвестицій з незалежною системою державного управління «Страховання торгівлі Японії» несе відповідальність за страхування на період мінімум 3 роки, максимум – 15 років, з можливістю продовження кожного року. Реалізація цієї системи для зниження ризику японських інвестицій у країнах Азії сприяє просуванню інвестиційної діяльності японських компаній за кордоном [5].

Чітке здійснення досліджень. Своєчасно отримувати правдиву місцеву інформацію, у тому числі дуже важливо отримати інформацію про відповідні закони й акти, інвестиційну ситуацію, місцеві спільні підприємства, агентства, банки, кредитні спілки з іноземним капіталом. Без точної та своєчасної інформації неможливо реально оцінити ситуацію, можливе прийняття рішення, що призведе до значних втрат. Таким чином, підприємства повинні повною мірою використовувати міжнародні, торговельні та інші різні урядові ресурси, створюючи оперативні різноманітні канали зв'язку для одержання найбільш повної та точної інформації щодо інвестицій.

Висновки. На даний момент в Україні кількість інвестицій незначна, вони мають низький технічний рівень. При інвестуванні китайським підприємствам потрібно дотримуватися українських законів, оцінювати інвестиційну ситуацію, підвищувати обізнаність щодо запобігання ризиків, при складанні інвестиційного плану враховувати особливості українського ринку.

1. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991 №1560-ХІІ зі змінами та доповненнями // zakon1.rada.gov.ua.

2. Про затвердження Положення про порядок державної реєстрації іноземних інвестицій: Постанова Кабінету Міністрів України від 7.08.1996 №928 // zakon1.rada.gov.ua.

3. Бариская А. К вопросу о возможностях стратегического партнерства Украины и Китая // Світова цивілізація і міжнародні відносини. – 2001. – №2. – С. 142–152.

4. Гайдуков Л. Українсько-китайські відносини: історія, сьогодення, перспективи // Політика і час. – 2001. – №7. – С. 57–61.

5. Гельбрас В. Тридцатилетие эпохи «реформ и открытости» в Китае // Мировая экономика и международные отношения. – 2009. – №6. – С. 73–83.

6. Гончарук А. Україна-Китай: нереалізовані можливості та не втрачені перспективи // Політика і час. – 1999. – №2. – С. 56–67.

7. Заїкіна О. Міжнародне співробітництво та внутрішні резерви інвестування в економіку України // Економіка України. – 2006. – №1. – С. 70–78.

8. Коваль О. Пекін розставив пріоритети // Дзеркало тижня. – №23(24.06–01.07.2011).

9. Криворучко Н. В. Використання кореляційного аналізу для визначення впливу інвестицій в основний капітал на забезпечення розвитку національної економіки // Проблеми розвитку внешнеэкономических связей и привлечения иностранных инвестиций: региональный аспект: Сборник науч. трудов. – Донецк: ДонНУ, 2009. – С. 843–848.

10. *Криворучко Н.В.* Прямі зарубіжні інвестиції як показник неоднорідності інноваційного та інвестиційного простору України // Вісник Запорізького національного університету.– 2010.– №7. – С. 196–200.

11. *Ландарь І.* Особливості залучення іноземних інвестицій в Україну // Економіка України.– 2007.– №12. – С. 68–72.

12. *Литвин В.* Україна і Китай в історичних зв'язках // Голос України.– 2004.– №53. – С. 4–5.

13. Украина и Китай подписали Декларацию о стратегическом партнерстве / Media International Group // www.mignews.com.ua.

Стаття надійшла до редакції 21.03.2012.